

Rapport fra Efterskoleforeningens arbejdsgruppe om tilskudsrevision 2017

I. Forord

Det er mit håb, at denne rapport vil blive til gavn i skoleformens debat om fremtidige udviklingsperspektiver og vilkårene for at drive fri skole i fremtiden. Det er nemlig med dette udgangspunkt, at vi diskuterer eventuelle reformer og ændringer i de økonomiske tilskud, skolerne får fra staten.

Inden generalforsamlingen 2017 satte vi i bestyrelsen barren lidt for højt, da vi troede, at en arbejdsgruppe i løbet af 4-5 møder kunne blive enige om at komme med en sammenhængende model til ændring i tilskudssystemet.

I bagklogskabens lys var det et for ambitiøst mål. Det har vi ikke kunnet opnå enighed omkring. Men vi er kommet godt stykke af vejen og arbejdsgruppen har formuleret en række anbefalinger, som vi mener er vigtige i forhold til at sikre en fortsat mangfoldighed i skoleformen.

Vi har nået at debattere med hinanden i arbejdsgruppen. Vi har fået set hinanden i øjnene og fået lyttet til hinandens synspunkter – og dette i en meget ordentlig tone.

Rapporten vil forhåbentligt både kvalificere og styrke debatten om forskellige tilskudsmodellers fordele og ulemper ved at give alle en større indsigt i efterskolernes økonomiske vilkår. Tag godt imod den og god læselyst.

På arbejdsgruppens vegne,

Anne Fabiansen,
Formand og medlem af Efterskoleforeningens bestyrelsen
November 2017.

II. Indledning

Formål med nedsættelsen af Arbejdsgruppe om tilskudsrevision

På Efterskoleforeningens generalforsamling i 2016 blev "charter for socialt ansvar" vedtaget med et massivt flertal. Målsætningen med charteret er, at alle unge skal have en reel mulighed for at komme på efterskole. Dette mål er en udløber af foreningens nye formålsparagraf fra 2015.

Det er imidlertid ikke tilstrækkeligt at have fokus på barrierer for unges valg af efterskolen. Hvis vi skal sikre skoleformens frie idégrundlag og gode vilkår for skoleformens udvikling, må vi sikre, at efterskoleformen også i fremtiden er pædagogisk og værdimæssigt mangfoldig. Dette skyldes dels hensynet til de unge, så alle kan finde en skole, der matcher deres behov og interesser. Og dels er det for skolernes egen skyld ved at sikre friheden til at drive den skole, vi gerne vil. Dette er citeret direkte fra arbejdsgruppens kommissorie, som kan findes i sin helhed blandt rapportens bilag.

Både den nye formålsparagraf og charter for socialt ansvar har således sat fornyet fokus på den debat om tilskudsvilkår og fremtidsperspektiver i skoleformen, der har præget dagsordenen i foreningen siden 2010 og været behandlet på flere generalforsamlinger siden.

Derfor foreslog Efterskoleforeningens bestyrelse på Generalforsamlingen i 2017, at foreningen nedsatte en arbejdsgruppe, der skulle komme med forslag til en samlet revision af tilskudssystemet. Dette skulle være et middel til at sikre formålet om skoleformens frie idégrundlag og gode vilkår for skoleformens udvikling i fremtiden.

Kommissoriet blev vedtaget af generalforsamlingen og der blev efterfølgende nedsat en arbejdsgruppe på 15 medlemmer (Medlemmerne fremgår af tabellen bagerst i rapporten). Arbejdsgruppen har holdt 5 møder i løbet af 2017 og har debatteret livligt og engageret både på og imellem møderne.

Denne rapport er resultatet af gruppens arbejde.

Proces

Når 15 repræsentanter for 15 meget forskellige skoler sætter sig sammen for at tale om skoleformens tilskudsmodel, er der enighed om foreningens værdigrundlag; at vi er frie skoler og, at vi skal have de bedst mulige vilkår for at fungere i en balance mellem markedsvilkår og samfundsforpligtelse. Men enigheden har sværere vilkår, når vi drøfter konkrete løsninger. En omlægning af tilskud vil nødvendigvis betyde, at nogle opgaver eller skoler prioriteres højere, mens andre må nøjes med mindre. Arbejdsgruppen har måttet erkende, at uenighederne i stort omfang skyldes forskellige politiske holdninger, som man ikke kan analysere eller argumentere sig ud af med fakta.

Udvalget har derfor haft som præmis, at der sandsynligvis ikke ville kunne opnås fuld konsensus, og at nogle medlemmer af arbejdsgruppen ville få behov for mindretalsudtalelser, hvor forslag indskrænker enkelte skolerstilskud. Dette har været tilfældet på områderne 'Drift og udvikling' samt 'Statslig elevstøtte'. Det er med dette forhold in mente, at rapporten skal læses.

I udgangspunktet fra generalforsamlingen var det udelukkende direkte statslige tilskud (omfattet af tilskudsbekendtgørelsen) – bortset fra tilskud til specialundervisning – der var omfattet af arbejdsgruppens kommissorium. Denne afgrænsning var årsag til væsentlig uenighed blandt arbejdsgruppens medlemmer, hvor mange ønskede, at arbejdsgruppen skulle have mulighed for at diskutere samtlige tilskud og elevstøtte.

Baggrunden for afgrænsningen var, at specialundervisningstilskuddet netop havde undergået en væsentlig omlægning fra timebaseret udmøntning til taxameter. En ændring på nuværende tidspunkt ville derfor forårsage uforholdsmæssig stor usikkerhed i en række skolers økonomi.

Elevstøtte blev indlemmet i drøftelserne undervejs i processen. Begrundelsen herfor fremgår af afsnit 4.

Rapportens indhold og anbefalinger vil blive debatteret på 3 medlemsmøder i november måned og herefter vil Efterskoleforeningens bestyrelse tage stilling til, hvilke af arbejdsgruppens anbefalinger, der eventuelt skal bringes i forslag til generalforsamlingen i 2018.

Læsevejledning

Denne rapport gennemgår de fire temaer, arbejdsgruppen i fællesskab udpegede som de centrale udfordringer i forhold til skolernes frihed og vilkår for udvikling i skoleformen på sigt;

- Barrierer for nye skoler
- Støtte til frafaldstruede elever
- Vilkår for drift og udvikling
- Statslig elevstøtte og individuel supplerende støtte (kommet til senere)

Hvert afsnit er struktureret med et kort overblik over de **fakta**, arbejdsgruppen har inddraget i drøftelsen. Herefter beskrives centrale **dilemmaer** for hvert tema, som afspejler de centrale udfordringer i gruppens drøftelser. På grundlag af drøftelserne har vi i de fleste tilfælde kunnet udlede nogle **principper**, som ikke udgør en færdig løsning, men som er vigtige hensyn at inddrage i de videre drøftelser og et evt. videre arbejde. Endelig har vi under hvert tema i overblikform kort introduceret de **modeller**, der har været diskuteret. De enkelte modeller kan ses mere udførligt beskrevet i bilagene. Og endelig under hvert tema, fremgår gruppens **anbefalinger** (med mindretalsudtalelser, hvor nødvendigt).

Bilag

Se bilag til rapporten ved at trykke på bilagene

1. Arbejdsgruppens kommissorium som vedtaget på GF 2017.
2. Notat om Unge med behov for social indsats, udarbejdet i 2011 af Epinion for Efterskoleforeningen (karakteristik af unge i risiko for at falde fra).
3. Notat om frafaldstruede unge, udarbejdet af sekretariatet til 3. møde.
4. Notat om andre skoleformers tilskudsmodeller, udarbejdet af sekretariatet til 3. møde.
5. Notater om elevgrupper på efterskoler (4 filer), udarbejdet af sekretariatet til 4. møde.
  - 5.1
  - 5.2
  - 5.3
  - 5.4
6. Moos-Bjerre konsulenter: Profilanalyse af efterskoleelever, 2017 for Efterskoleforeningen.
7. Modelberegning af fastholdelsestakst (excel).
8. Notat om tilskudsudvikling på efterskoleområdet
9. Analysenotat med tre forskellige tilskudsmodeller.
10. Notat med nøgletal og perspektiver på udvikling i skolestørrelser af Olav Storm.
11. Notat med nøgletal fra Christian Høegh-Andersen.
12. Modelberegning af fællesudgiftstaxameter med 'knæk' af sekretariatet til 3. møde.
13. Regnskabsanalyse, udarbejdet af Niels Villadsen til 4. møde (2 filer).
  - 13.1
  - 13.2
14. BDO Temperaturmåling 2015.
15. Statslig elevstøtteskala med stræk (excel)
16. Præsentation af omfordeling af individuel supplerende elevstøtte efter antal elever fra lavindkomstfamilier, udarbejdet af sekretariatet til 4. møde (PPT).

III. Tema 1

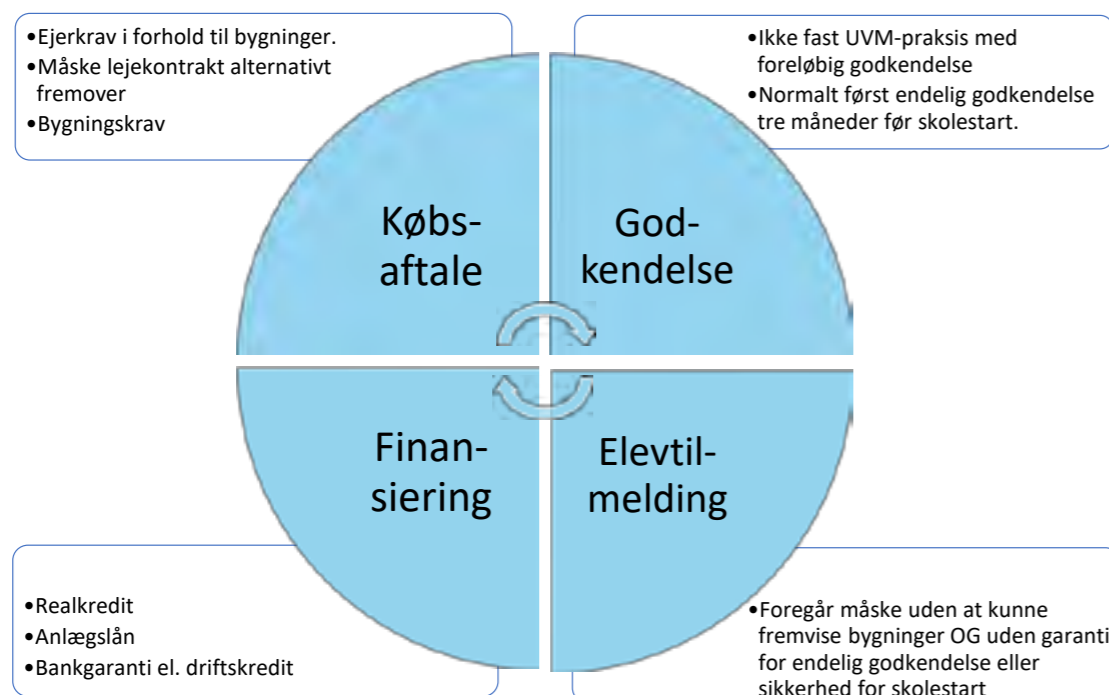
Nye skoler

Fakta

Efterskoleforeningen har ingen formel statistik over antallet af nye initiativer, da der er stor forskel på, hvor langt de når. Et initiativ kan være alt fra en gruppe mennesker, en skolekreds, som mødes og drøfter ideer, til foreninger, der står med en købsaftale på konkrete bygninger, og endelig de skoler, der når frem til opstart. I runde tal vurderer vi, at der har været ca. 25 initiativer siden 2013, hvoraf 5 er blevet realiseret (efterskoleafdelinger på kombinerede skoler er ikke medregnet). I samme periode er i alt 17 skoler lukket.

For at nå frem til opstart af en skole, er der en række procedurer og krav, som skal opfyldes. Her opstår der ofte en cirkellogik, hvor opfyldelsen af ét krav afhænger af det næste, osv. Se figur 1.

Figur 1. Krav og procedure for oprettelse af nye efterskoler.

Figuren viser sammenhængen mellem de forskellige processer og krav til nye skoler, som skal overholdes for at blive godkendt til tilskud, men som også er hinandens forudsætninger: Finansiering skal være på plads før købsaftale kan indgås. For at opnå finansiering er det ofte en forudsætning, at man kan fremvise en overbevisende elevtilmelding. Tilmelding fra elever før godkendelse sker udelukkende på grundlag af tillid. Ofte er der ikke engang bygninger, som kan vises frem i klargjort stand.

Faktaboks

Tidsfrister og krav i Undervisningsministeriets procedure for godkendelse af nye skoler

Når man vil oprette en ny efterskole, skal man overholde to frister i forhold til Undervisningsministeriet:

A. 10-månedersfristen

- Betyder, at man inden den 1. oktober forud for start af efterskole i august året efter skal sende en ansøgning med en række oplysninger og dokumenter: Projektbeskrivelse, vedtægt, stamoplysninger, referater fra generalforsamling og bestyrelsesmøder, budgetter, foreløbig årsplan og indholdsplan m.m.
- Nogle vigtige krav knytter sig til økonomi og bygninger/arealer: Etablerings- og driftsbudget, og ikke mindst kopi af købsaftale eller skøde samt matrikelkort.

Den foreløbige indholdsplan skal blandt andet indeholde en beskrivelse af, hvorledes skolen opfylder lovens hovedsigte gennem undervisning og samvær.

B. 3-månedersfristen

- Her skal der være udarbejdet mere detaljerede års- og indholdsplaner "tilrettet i overensstemmelse med ministeriets anvisninger"
- Lokalerne skal være godkendt af brand- bygnings- og sundhedsmyndighederne
- Undervisningsministeriet skal, hvis man vil søge forskud på tilskud, modtage en bankgaranti.

Skolen kan først forvente at få en egentlig godkendelse, når 3-månedersfristens krav er opfyldt. (Materialet omfatter som sagt ikke nødvendigvis en bankgaranti).

For at hjælpe nye skoler med at komme videre, tilbyder Efterskoleforeningens sekretariat fra 2017 at lave en forhåndsvurdering af det formelle og økonomiske grundlag for nye skoler. Hidtil har nye skoler skullet fremlægge mindst en foreløbig godkendelse fra UVM for at indgå i Efterskoleforeningens almindelige oplysningsarbejde, hvilket kan skabe et tomrum, da UVM ikke kan garantere svar inden for en bestemt dato. Hvis Efterskoleforeningen vurderer, at skolen opfylder kravene i ministeriets 10-månedersfrist, kan efterskolen fra 1. september året før skolestart blive oprettet som skole på portalen efterskole.dk og indgå i portalens søgemaskine.

De hyppigste forhindringer for oprettelse af nye skoler

Det kommer bag på mange, at kravet om at **eje bygninger** og arealer håndhæves så konsekvent. Den nært forestående lovændring ser som bekendt ud til at bløde op på dette krav. Selv om intentionen her er at operere med en 10-årsgrænse, vil det give nogle nye muligheder for at løbe en skole i gang.

De fleste skoleinitiativer har brug for en **bankgaranti**. Det skyldes, at en ny skole kun kan få forskud på tilskud fra den første måned med kursusvirksomhed, hvis skolen kan stille en garanti for tilbagebetaling. Garantien skal løbe i 6 måneder, medmindre tilskudsbetingelserne er opfyldt forinden. (20 ugers undervisning gennemført og mindst 24 årselever realiseret). Garantien skal omfatte forskudsrunder af alle tilskud og elevstøtte. Det er meget almindeligt, at der bliver indgået en aftale mellem skole og bank om, at en forudsætning for bankens kreditgivning er et bestemt antal elever indskrevet, typisk lige før 3-månedersfristen.

Nogle gange, når initiativet er knyttet til bestemte bygninger, giver **bygningsskravene** problemer, f.eks. kravet om geografisk enhed og to tjenesteboliger. Det kan også vise sig for dyrt at bygge om.

Når initiativgrupper begynder at eksperimentere med **budgetter**, opdager de som ofte, at de er nødt til hurtigere at nå op på et noget større elevtal end de først havde regnet med. Et kvalificeret skøn er, at en almen efterskole først opnår en form for balance i regnskabet omkring 75 elever.

Dilemmaer

En efterskole bør påbegynde sin virksomhed på et økonomisk bæredygtigt grundlag, men forudsætningerne for at opnå en bæredygtig økonomi skal ikke være uoverstigelige.

Statens naturlige ønske om at sikre aktivitet for tilskud kan kollidere med arbejdsgruppens ønske om at lempe på tilskudsbetingelser over for nye efterskoler i deres første fase.

Det kunne givetvis være en hjælp for nogle initiativer, hvis Efterskoleforeningen kunne tilbyde økonomisk bistand, fx i form af garanti. Arbejdsgruppen vurderer imidlertid ikke, at det er ønskeligt at blande foreningsmidler ind i opstarten af nye skoleinitiativer. Foreningen skal kunne varetage alle skolers interesser og kan komme i habilitetskonflikt, hvis man skal agere kreditgiver.

Principper

Det vil altid være en politisk afvejning, hvor nemt eller hvor svært det skal være at oprette en efterskole.

Der må gerne være høje krav til pædagogiske visioner og arbejdsmetoder for nye skoleinitiativer. Der er i arbejdsgruppen ikke noget ønske om at lempe på den indholdsmæssige side af godkendelsesproceduren. Det er sundt, at nye initiativer testes på deres evne til at formulere projektet indenfor rammerne af loven og især, hvordan den kommende skole vil udleve lovens hovedsigte om livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse.

Det er også sundt, at nye skoler tvinges til at være opmærksomme på økonomien, så man fx ikke skaber en kunstig trykthed gennem for store tilskud i starten.

Arbejdsgruppen finder ikke nogen grund til at ændre på reglen om mindst 24 årselever som forudsætning for tilskud, selv om de fleste nye skoler i dag starter højere.

Det er vigtigt, at der jævnligt opstår nye efterskoler, der kan være med til at sikre skoleformens fortsatte udvikling og mangfoldighed.

Drøftede modeller

- Forskellige metoder til fremme af likviditet i starten (fremrykning af forskud og tidligere tilskudsudbetaling). Her er ikke tale om øget tilskud, men alene fremrykning af udbetaling og lettelse af behovet for garantistillelse.
- Forslag om øget grundtilskud fx første to år. Blev drøftet uden stillingtagen til finansiering.

- Forslag om oprettelse af en fond i foreningen for økonomisk bistand til nye skoler, fx i form af garantistillelse. Der blev ikke udarbejdet nøjagtig forslag til finansiering, men alene konstateret, at loven begrænser muligheden for at bruge skolemidler til dette.

Anbefalinger

Arbejdsgruppen anbefaler, at Efterskoleforeningen arbejder for:

1. At lempe kravet om bankgaranti som forudsætning for udbetaling af tilskud.

En optimal mulighed herfor ville være, at skolen fx efter fem kursusugers realiseret drift kan få udbetalt tilskud, som ikke er forskud. Dette kan ske på baggrund af revisorattesteret aktivitetsopgørelse.

2. at fremrykke udbetaling af forskud efter godkendelse fra nuværende 1. august til fx 1. maj, da nye skoler altid har aktivitet i forberedelsen af skoleåret.
3. Oprettelse af et mentorkorps bestående af erfarne efterskolefolk, som kan bistå nye initiativer med råd og vejledning i den første tid. Mentorkorpset faciliteres indledningsvist fra Efterskoleforeningens sekretariat på Vartov.

IV. Tema 2

Frafaldstruede elever

Fakta

Frafald betegner alle situationer, hvor elever stopper efterskoleopholdet før tid. Arbejdsgruppen er enig om, at frafald er en væsentlig udfordring, både for den enkelte elev og for skolen. Gennem fastholdelse kan vi være med til at gøre en forskel for de unges uddannelseschancer og livsvilkår på længere sigt. Gruppens drøftelser har i stort omfang fokuseret på at identificere særligt frafaldstruede unge.

I 2012 afsluttede Efterskoleforeningen en arbejdsgruppe om socialt ansvar, som bl.a. udarbejdede en analyse af 'unge i risikozonen (for at falde fra) og unge, som ikke er i gang (med en ungdomsuddannelse). Undersøgelsen blev gennemført af Epinion for Efterskoleforeningen¹.

Analysen viste, at køn, etnicitet, familietype og forældres indkomst- og uddannelsesniveau var de væsentligste forklaringsfaktorer ift. unges risiko for frafald fra uddannelse. Unge, som ikke var i gang med en ungdomsuddannelse, var yderligere karakteriseret ved faglige udfordringer og dårlige skoleerfaringer.

Anden forskning konkluderer også, at unge fra hjem med lav indkomst og lavt uddannelses- og beskæftigelsesniveau er overrepræsenterede i gruppen af unge, der aldrig gennemfører en ungdomsuddannelse, og at disse unge har væsentligt forringede livsvilkår senere i livet end andre unge².

I de senere års opgørelser af frafald i skoleformen har andelen, der afbryder før tid, ligget på ca. 12% af det samlede elevtal ved kursusstart, svarende til ca. 3300 elever om året. Af disse er det ca. 25% som bliver bortvist for overtrædelser af skolens regelsæt. 5 % afbryder på skolens initiativ uden, at der er tale om bortvisning, mens størsteparten, ca. 70%, udgøres af elever, som selv vælger at afbryde opholdet før tid.

Efterskoleforeningens seneste analyse fra 2015/16 viste, at drenge udgør 80% af alle bortviste, mens piger udgør over 60% de elever, der selv vælger at rejse. Undervisningspligtige elever er også overrepræsenterede i frafaldsstatistikken.

De oplysninger om frafald for særlige elevgrupper Efterskoleforeningen har, indikerer også, at frafaldet er markant højere blandt elever omfattet af inklusionstiltag, flygtninge, grønlandske unge og elever med økonomisk støtte fra kommunen.

Aktuel tilskudsstruktur

Den nuværende tilskudsmodel udløser et lidt større tilskud til undervisningspligtige elever (8.-9. klasse), som er overrepræsenterede i frafaldsstatistikken (hvilket dog ikke er begrundet i frafaldsrisikoen). Der er også mulighed for at få tilskud til inklusion og specialundervisning, samt støtte til flygtninge- og indvandrere gennem tillægstakster.

¹ Notat om unge med behov for social indsats, Epinion 2011 for Efterskoleforeningen. Se bilag til rapporten.

² Arbejderbevægelsens erhvervsråd, 12. august 2016, SFI forløbsundersøgelse årgang 95, 22.06.2016

Hvis eleven har et ekstraordinært behov for støtte til det sociale, dvs. i samværsdelen, skal støtten søges hos elevens hjemkommune.

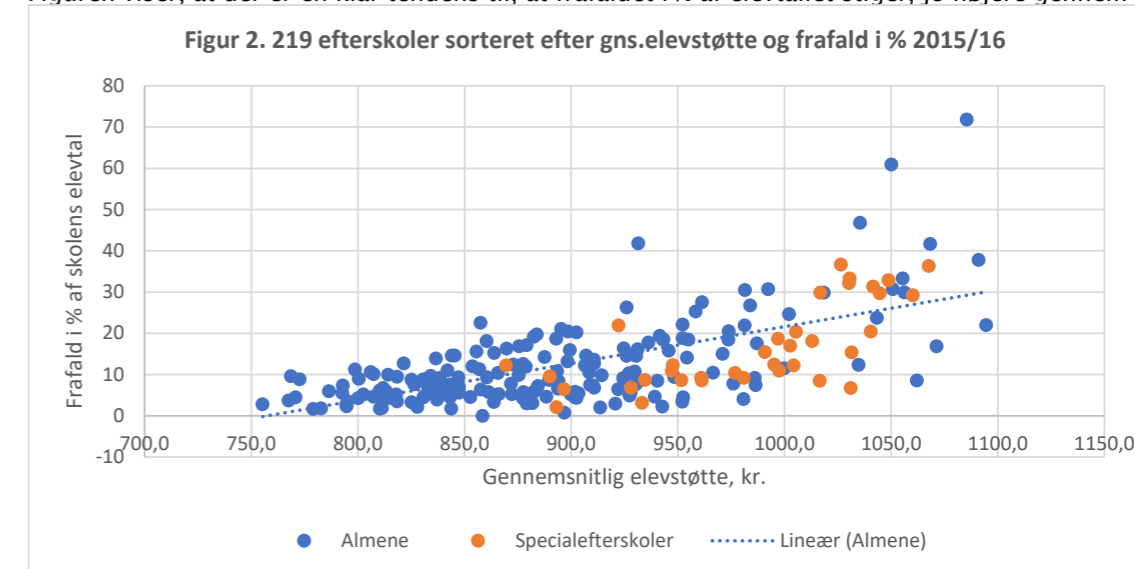
Der er ingen kompensation for frafald i tilskudssystemet. Hvis en elev stopper, mister skolen både statstilskud og skolepenge med øjeblikkelig virkning. Til gengæld udløses tilsvarende tilskud, hvis skolen optager elever i løbet af året. I andre skoleformer, fx frie grundskoler og gymnasier, opgøres elevtallet alene 1-2 gange årligt som grundlag for tilskudsudbetaling.

Frafaldstruede elever på efterskoler

Der er i skoleformen en række mindre almene skoler, som skiller sig ud ved en særligt høj koncentration af elever fra familier med lav indkomst og mange elever med støtte til egenbetalingen fra kommunen, hvorved deres elevgruppe på centrale parametre minder om specialefterskolernes. Disse skoler har også generelt et højt frafald og dermed en sårbar økonomi.

Vi kan se, at der på efterskoleområdet generelt er en sammenhæng mellem elevgruppens gennemsnitlige økonomiske baggrund og frafald i procent af elevtallet på den enkelte skole, se figur 2.

Figuren viser, at der er en klar tendens til, at frafaldet i % af elevtallet stiger, jo højere gennem-

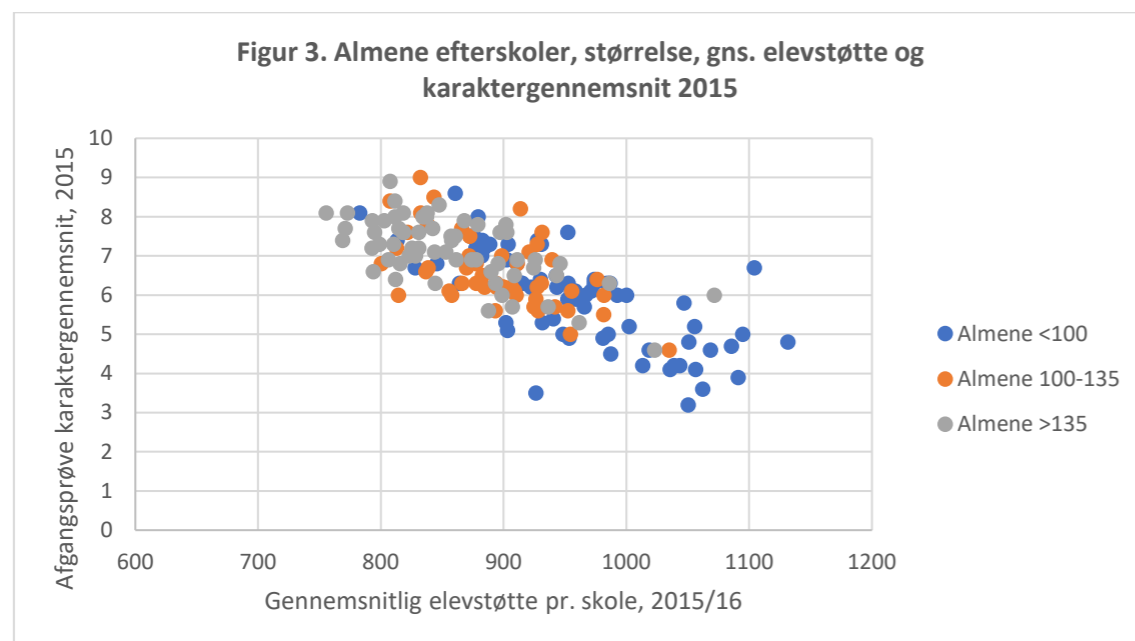

snitlig elevstøtte (=lav husstandsindkomst) der er på den enkelte skole. Figuren viser samtidig, at der er stor spredning i frafaldet på tværs af skoletyper (almene og special). Skolerne med det højeste frafald i procent er almene skoler med forholdsvis mange elever fra lavindkomstfamilier. Det er vigtigt, at understrege, at data primært siger noget om frafald på skoleniveau og ikke på individniveau.

Det er veldokumenteret, at der er en sammenhæng mellem elevens faglige niveau og risikoen for frafald. Jo lavere karakterer, man præsterer, jo højere er risikoen for, at eleven falder fra. Lavt fagligt niveau hænger desuden tæt sammen med forældrenes indkomst, uddannelses- og beskæftigelsesgrad og ledsages ofte af dårlige skoleerfaringer¹. På efterskoler er der også sammenhæng mellem elevernes gennemsnitlige økonomiske baggrund og præsteret karakterniveau, se figur 3.

³ SFI forløbsundersøgelse af årgang 95, 2016.

Note: data omfatter gennemsnit af eksamens karakterer i folkeskolens afsluttende prøve (9. klasse) i 2015 for 182 almene efterskoler.

Figuren viser, at der er en klar tendens til, at jo højere gennemsnitlig elevstøtte (= lav indkomst) på en skole, jo lavere karakter præsterer eleverne i gennemsnit. Skolerne er opdelt efter antal årselever i tre kategorier; under 100 (69 skoler), fra 100-135 (51 skoler), større end 135 (63 skoler). Der er afvigelser fra tendensen, men de skoler, som præsterer klart lavest, er primært små, almene efterskoler med mange elever fra lavindkomstgrupper. Blandt de øvrige skoler, små som større, er spredningen generelt mindre, dog med en tendens til, at større skoler tiltrækker fagligt og økonomisk stærkere elever.

Også andelen af elever med støtte fra kommunen er størst på mindre almene efterskoler, se tabel 1.

Tabel 1. Almene skoler og andel elever med støtte fra kommunen 2017

Skolestr. Interval antal årselever	Samlet elevtal 2017 for skoler i intervallet	Antal elever med støtte fra kommunen i 2017	Andel af elevtal med støtte fra kommunen %	Antal skoler
op til 100	5388	910	16,9	75
101-150	10211	780	7,6	82
Over 150	10006	390	3,9	50
Total	25605	2080	8,1	207

Dilemmaer

Det er vanskeligt at karakterisere frafaldstruede elever helt udtømmende. Der er en tydelig sammenhæng mellem frafaldsrisiko for den enkelte og forældrenes indkomst og uddannelsesniveau. Udsatte unge har også en øget risiko for frafald, men den voksende gruppe af sårbare unge, som også er i større risiko for at falde fra, omfatter unge fra mange sociale lag.

Der er fra foreningens side ikke defineret nogen kvantitative mål for mangfoldighed på den enkelte skole. Det er fortsat op til den enkelte skole at definere sit bidrag til skoleformens sociale ansvar og afgøre, hvordan mangfoldighed i elevgruppen bedst fremmes indenfor rammerne af skolens værdigrundlag.

Frafaldstruede elever med lav indkomst og svage faglige forudsætninger findes i særlig stor koncentration på en række mindre, almene efterskoler, og kræver ofte flere ressourcer og individuelt fokus med henblik på fastholdelse, både fagligt og socialt.

Frafald er ikke alene et resultat af elevens forudsætninger, da skolens pædagogiske kapacitet eller tilgang også kan være en forklaringsfaktor.

Principper

Efterskolen skal bevare fokus på kerneopgaven som skole og bør ikke agere behandlingssted. Hvis elevens behov ikke modsvarer af skolens tilbud, må der henvises til andre typer af tilbud.

Kommunerne bør fortsat involveres i optagelsen og bidrage til finansieringen af særligt udsatte elever, så vi sikrer, at den unge ikke 'afkobles' eller overlades til sig selv efter endt efterskoleophold.

Der er enighed i arbejdsgruppen om, at et fastholdelsestaxameter bør følge *elev*en, men skal kunne anvendes til pædagogiske fastholdelsesinitiativer, som fx mentorstøtte, på skolen.

Skolernes frihed til selv at definere deres bidrag til skoleformens sociale ansvar, som blev formuleret i Charter for socialt ansvar, skal bevares. Kvoter eller måltal på centralt fastsatte målgrupper er ikke vejen frem.

Administration af tilskud til fastholdelse skal være så enkel som muligt.

Drøftede modeller

På ungdomsuddannelsesområdet vedtog man i 2014 et socialt taxameter, som omfordeler ressourcer til skoler med mange frafaldstruede elever. Omfordelingen sker på baggrund af elevernes karaktergennemsnit fra folkeskolens afsluttende prøve i forhold til landsgennemsnittet for uddannelsesstypen. Karaktergennemsnittet er iflg. Undervisningsministeriet den bedste enkeltstående indikator for elevernes frafaldsrisiko på ungdomsuddannelserne. (På efterskolerne kan vi ikke anvende karakterniveauet fra forrige skole til at identificere de frafaldstruede unge på samme måde, da de ikke i alle tilfælde har indberettede karakterer med sig, hvis de starter i 8. eller 9. klasse.)

Arbejdsgruppen har derfor drøftet et forslag til fastholdelsestaxameter, som omfordeler en procentsats af driftstaksten til skoler efter andelen af elever fra de 5 nederste indkomsttrin på elevstøtteskalaen.

Anbefalinger

- Arbejdsgruppen anbefaler, at lægge elevernes husstandsindkomst til grund for udmåling af andelen af frafaldstruede elever på en skole. Husstandsindkomst er ikke en perfekt indikator, men det er den bedste enkeltstående indikator for frafaldsrisikoen på elevniveau, som vi aktuelt har adgang til.
- Arbejdsgruppen anbefaler oprettelse af et fastholdelsestaxameter på 2%, som finansieres ved tilbageførsel af omprioriteringsbidraget til sektoren, som det senest er sket på fx erhvervsuddannelsesområdet. Taxameteret fordeles på basis af skolens andel af elever fra de fem nederste indkomstintervaller. Den enkelte skole skal have frihed til at udmønte midlerne lokalt for eksempel i form af mentorstøtte, udvidet vejledning, mv.
- Arbejdsgruppen anbefaler, at skoleformen forpligter sig til at nedbringe frafaldet med mindst 2 procentpoint over en årrække.

V. Tema 3

Drift og udvikling

Fakta

De økonomiske vilkår for skoledrift afhænger både af udviklingen i statslige tilskud og af markedsvilkårene ift. at sætte skoleprisen. Statstilskuddet pr. årselev er de senere år stagneret, mens skoleprisen er steget markant, blandt andet for at imødegå omprioriteringsbidrag og øgede krav til skolernes egenfinansiering.

I gennemsnit er skolernes overskud vokset de senere år samtidig med, at sektorens samlede gæld er nedbragt. Gennemsnittet dækker over væsentlige forskelle skolerne imellem. Antallet af skoler med underskud er ganske vist for nedadgående, men kendetegnende er, at skoler med underskud oftest er små. De seneste ti år er den gennemsnitlige efterskole vokset fra ca. 100 til 117 årselever. Specialefterskolerne er med et gennemsnit på ca. 80 elever generelt noget mindre end de almene efterskoler.

Vækst i skolestørrelse er ikke i sig selv et problem. Det er positivt, at en skole klarer sig godt og udnytter muligheden for at udvide efterskoletilbuddet til at omfatte flere unge. På trods af svindende årgange og faldende tilslutning til 10. klasse i andre skoleformer, har efterskolerne i en årrække formået at udvide 'sin markedsandel'. Det samlede antal af unge, der kommer på efterskole, har således aldrig været højere og mange af disse unge kommer fra familier og miljøer, der ikke i så høj grad har haft tradition for at vælge efterskole.

Men der er en bekymring hos et flertal af arbejdsgruppens medlemmer for, at det på sigt ikke vil være muligt at drive en lille skole. Bekymringen går på, at de mindre skoler står dårligere i forhold til markedsføring, faciliteter og undervisningstilbud, som kan være vigtige parametre, når unge skal vælge efterskole. Revisionsfirmaet BDO taler i sin regnskabsanalyse (2015) om et 'udskillelsesløb' i sektoren.

Arbejdsgruppens regnskabsanalyse⁴ viser, at der er en stordriftsfordel i form af, at store skoler kan opnå mindre udgifter pr. elev til administration, markedsføring, indkøb og lønudgifter til undervisning⁵. Nettoudgifterne er i gennemsnit ca. 15.000 kr. højere pr. årselev på små skoler med under 100 årselever end for skoler mellem 101-135 årselever og skoler med over 135 årselever, hvor forskellene er mindre, både internt i størrelsesintervallet og mellem intervallerne.

Der er også en tendens til, at skoler med dårlige resultater er at finde blandt de mindre skoler, mens større skoler generelt præsterer bedre økonomiske resultater. Regnskabsanalysen viser, at skoler med under 100 årselever i gennemsnit opnåede et resultat på 2052 kr. pr. årselev i 2016, mens resultatet for skoler i mellemgruppen (101-135) var 8014 kr. og 9732 kr. i gennemsnit for skoler med over 135 årselever.

⁴ Udarbejdet af Niels Villadsen, Lyngs Idrættsefterskole, til gruppens 3. møde, se bilagsoversigt.

⁵ Vi skelner mellem 'små' skoler med under 100 årselever (65 skoler), 'mellemstore' med 100-135 årselever (52 skoler) og 'store' skoler med over 135 årselever (61 skoler). Grænserne er sat for at opnå en nogenlunde ligelig fordeling af antal skoler i hver gruppe. Kombinerede skoler indgår ikke.

Den nuværende tilskudsstruktur med grundtilskud og driftstakst pr. elev kompenserer i en vis grad de mindre skoler for den manglende stordriftsfordel, idet tilskuddet pr. årselev er højere på små skoler i kraft af grundtilskuddet.

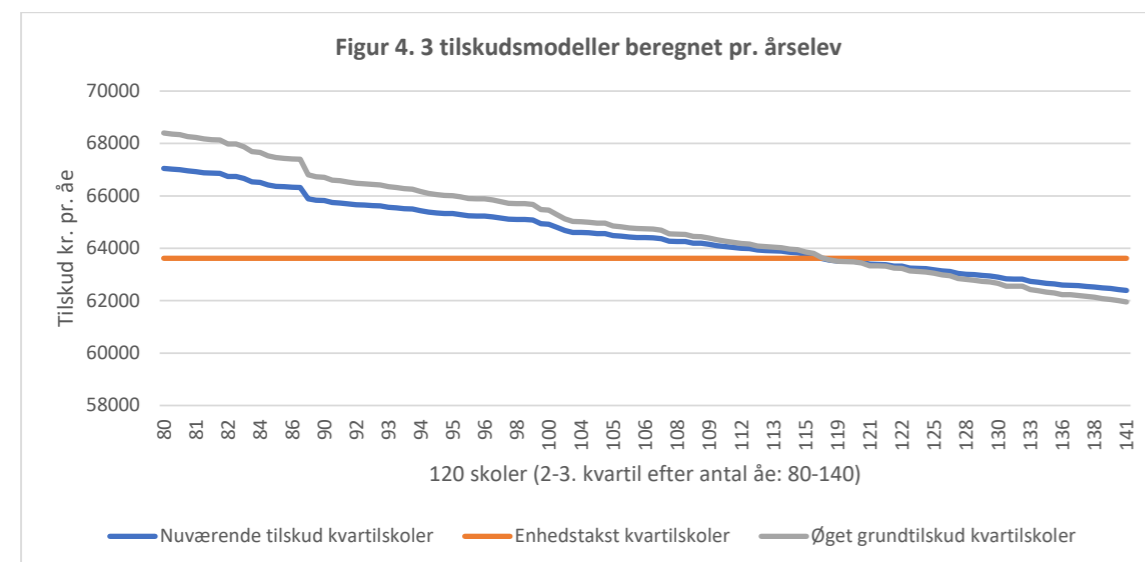
Arbejdsgruppen har som led i arbejdet drøftet en række forskellige modeller og deres konsekvenser for fordelingen af tilskud mellem skoler. I alle modeller er der regnet på grundtilskud, bygningsgrundtilskud og driftstakster. Inklusion, specialundervisning og tillægstakster er ikke omfattet.

I forhold til den nuværende model med grundtilskud og driftstakster, har vi drøftet en model uden grundtilskud og en model med et øget grundtilskud.

I modellen uden grundtilskud fordeles det nuværende grundtilskud og bygningsgrundtilskud pr. skole i stedet som en takst pr. årselev. Derved fås en enhedstakst, hvor tilskuddet pr. elev er det samme uanset skolestørrelse.

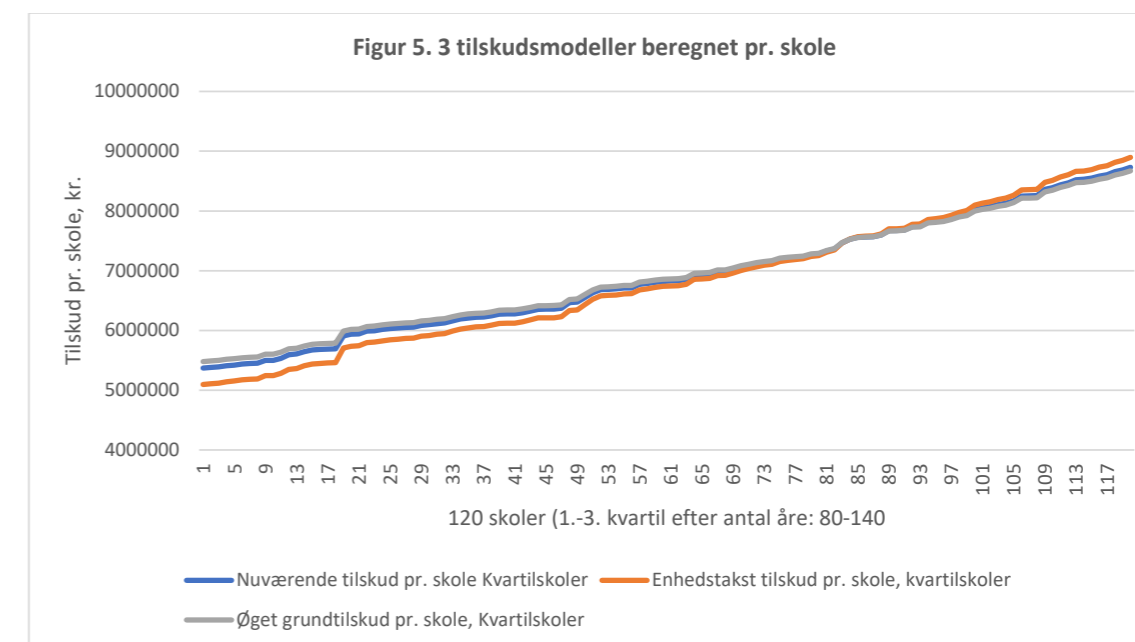
I modellen med øget grundtilskud er finansieringen fundet ved en reduktion af driftstaksten. Grund- og bygningsgrundtilskud er i denne model beregnet til cirka at dække lønudgifter til en forstander og en viceforstanderstilling, dvs. samlet 1,2 mio.kr.

Figur 4 viser konsekvensen af de tre forskellige tilskudsmodeller udmøntet pr. årselev for 120 skoler i størrelsesordenen 80 til 140 årselever. Figuren har dermed undtaget de allermindste og de allerstørste skoler, hvor konsekvenserne af de forskellige modeller vil være mest markante.

Figuren viser, at den nuværende tilskudsmodel i kraft af grundtilskuddet udløser et højere tilskud pr. elev til mindre skoler. En model med et øget grundtilskud (grå linje) vil øge denne effekt. Modellen med en enhedstakst, hvor sektorens samlede grundtilskud udmøntes pr. årselev frem for pr. skole, vil fjerne effekten og omfordele ressourcer til skoler med relativt mange elever.

Figur 5 viser de samme tre modeller effekt på det samlede tilskud pr. skole til 120 skoler fra 80 til 140 årselever.

Figuren viser konsekvenserne for skolens samlede tilskud for skoler i intervallet fra 80 til 140 årselever. Det ses, at modellen med øget grundtilskud samlet set vil øge tilskuddet pr. skole til de mindste og udløse mindre tilskud til større skoler. Modellen med fordeling af grundtilskud som enhedstakst pr. årselev vil modsat reducere det samlede tilskud til de mindste skoler og øge tilskuddet til de større skoler. Den blå linje markerer den nuværende model.

Dilemmaer

I diskussionen af skolernes drifts- og udviklingsvilkår er der mange spørgsmål, som det er vanskeligt at besvare faktisk.

Det er fx vanskeligt at pege på en enkelt grund til, at en skole må lukke. Det er tydeligt, at de skoler, som lukker, altid har været eller er blevet små, og de har ikke formået at vende udviklingen i tide. Det er imidlertid ikke ensbetydende med, at det er størrelsen i sig selv, der fører til økonomisk ustabilitet. Der findes nemlig også små og mindre skoler, som præsterer gode økonomiske resultater.

Store skoler opnår generelt mere stabile økonomiske resultater og har stærkere kort på hånden i forhold til markedsføring og tiltrækning af elever i kraft af faciliteter og undervisningstilbud, som kan være af stor betydning, når de unge skal vælge efterskole.

Der er nogle iøjnefaldende forskelle på elevgrupperne afhængig af skolestørrelse, jf. tema 2 om frafaldstruede elever. Det gælder særligt elevernes økonomiske baggrund, deres faglige niveau og andelen af elever med særlige behov (inklusion og specialundervisning) på den enkelte skole, hvor særligt en række små, almene skoler skiller sig ud. Disse skoler er potentielt ekstra sårbare, hvis eleverne falder fra i stort omfang og økonomien derved udhules sådan, at der ikke er ressourcer til at fastholde de øvrige elever.

Det er i denne optik, at spørgsmålene om bæredygtighed og skolestørrelse bliver centrale for forståelsen af mangfoldighed i skoleformen. Er *skolestørrelse vigtig for elevernes valg*? Ville disse elever også komme på efterskole, hvis de kun kunne vælge større skoler?

Arbejdsgruppen har drøftet væksten i den gennemsnitlige skolestørrelse indgående. Vækst er ikke i sig selv noget problem, men kan blive det, hvis alle skoler søger væksten og nogle elever dermed potentielt ikke vil kunne finde en skole, der matcher deres behov og interesser. Eller hvis det ikke vurderes muligt at sikre driften som lille skole på trods af et pædagogisk ønske om ikke at vokse. Spørgsmålet er, om tilskudssystemet i for *høj grad* tilskynder til vækst?

Efterskolerne har, som nævnt, oplevet en markant elevfremgang på trods af vigende ungdomsårgange og en generelt faldende tilslutning til 10. klasse i andre skoleformer. Der er således flere unge end nogensinde, der går på efterskole. Det er altid vanskeligt at spå om fremtiden. Spørgsmålet er, om efterskolerne fortsat vil formå at erobre *nye markeder* og få flere unge på efterskole, eller om skolerne i højere grad vil *konkurrere indbyrdes* om de samme elever?

Arbejdsgruppen er enig om, at spørgsmålet om skoleformens udviklingsperspektiver er *en holdningsmæssig og værdimæssig diskussion* snarere end en faktuel diskussion. Det handler både om balancen mellem stat og marked og om den enkeltes pædagogiske overbevisning og værdigrundlag.

Principper

Arbejdsgruppen er enig om, at det er irrelevant at diskutere skolestørrelse i forhold til kvalitet i det pædagogiske arbejde.

Vækst i skolestørrelse er ikke et problem i sig selv. Men det kan blive problematisk, hvis alle skoler søger mod øget skolestørrelse.

Der er en stordriftsfordel ved at øge skolestørrelsen. Det er ikke muligt at definere præcist, hvornår stordriftsfordelen indtræffer, men vi kan konstatere, at skoler med over 100 årselever gennemsnitligt har lavere udgifter pr. elev end skoler med færre årselever.

Grundtilskuddet i den nuværende tilskudsmodel udgør som modvægt hertil en kompensation til små skoler for den manglende stordriftsfordel.

Kompensationen skal være tilstrækkelig til at sikre forsvarlig drift, men bør ikke være så omfattende, at man fratager skolen incitament til at optimere driften og udvikle skolen.

Drøftede modeller

Vi har drøftet en række forslag i forhold til den nuværende tilskudsmodel med grundtilskud (inkl. Bygningsgrundtilskud), driftstakst og tillægstakster.

- Model med et øget grundtilskud svarende til ca. en forstander- og en viceforstanderløn, i alt 1,2 mio.kr. Denne model ses at øge tilskuddet pr. årselev for de mindre skoler og mindske tilskuddet tilsvarende pr. årselev på store skoler.
- Model med enhedstakst, hvor grundtilskuddet fordeles pr. årselev i stedet for, som nu pr. skole. Denne model vil betyde et reduceret tilskud særligt på små skoler, mens store skoler vil få øget deres tilskud.

- Med inspiration fra frie grundskolers tilskudsmodel har vi drøftet en model med et fællesudgifts-taxameter med hhv. ét og to 'knæk' efter årselevtal. Afhængig af vægtningen mellem grundtilskud og midler i fællesudgiftstaxameteret kan modellen 'afbøde' forskelle i fordelingen pr. årselev mellem store og små skoler. Modellen kan muligvis mindske incitament til vækst.

Anbefalinger

7. **Et flertal** i arbejdsgruppen anbefaler, at grundtilskuddet hæves mærkbart. Arbejdsgruppen har drøftet, men ikke besluttet hvad *mærkbart* er i kroner og ører. Finansieringen skal i givet fald findes indenfor skolernes nuværende finansielle ramme.

Et mindretal i arbejdsgruppen tilslutter sig ikke anbefalingen om at øge grundtilskuddet. De udtaler følgende: Vi frygter, at reducerede driftstakster vil føre til øget polarisering i skoleformen, da en række skoler vil føle sig nødsaget til at hæve skoleprisen som kompensation for mistet tilskud. Det er en grundlæggende forkert præmis at drøfte eventuelle omfordelinger af tilskud med afsæt i skolestørrelse. Elever skal ligestilles økonomisk, således at tilskud følger eleven. Endvidere skal der identificeres metoder, hvor ekstra midler følger de elever, der kræver en større pædagogisk indsats og som an være frafaldstruede.

VI. Tema 4

Statslig elevstøtte og individuel supplerende elevstøtte

Fakta

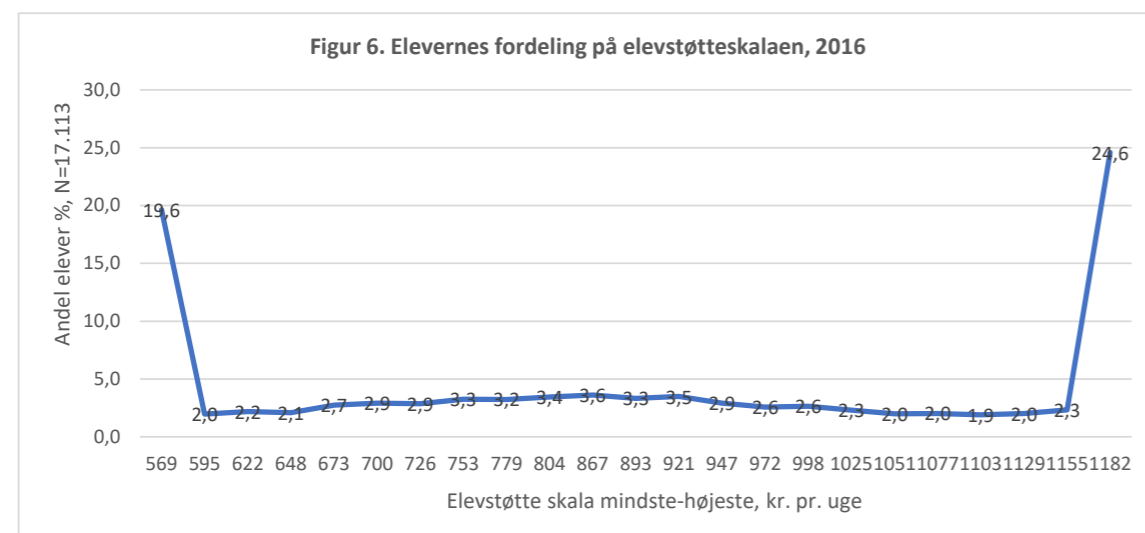
Statslig elevstøtte

Efterskoleforeningens tænketank for socialt ansvar fra 2015 formulerede to økonomiske anbefalinger til, hvordan sektoren kan mindske de økonomiske barrierer for unges valg af efterskole. Det ene forslag var at strække skalaen for statslig elevstøtte i top og bund, sådan at der kunne flyttes midler fra de højeste indkomster til bunden. Det andet forslag gik på i højere grad at målrette individuel supplerende elevstøtte til skoler med mange elever fra lavindkomstfamilier.

Foreningen har imidlertid måttet konstatere, at der ikke umiddelbart er politisk vilje til at agere på den første anbefaling og de politiske drøftelser er derfor sat i bero, mens skoleformen tager en grundigere intern debat om begge forslag og mulige alternativer.

Efterskolernes pris er i gennemsnit steget 24% i faste priser over 10 år og forældrenes egenbetaling er derfor steget med 43% i faste priser i samme periode. Dermed har prisstigningerne været markant højere end pris- og lønudviklingen i samfundet i øvrigt og familierne finansierer selv en væsentligt større andel af prisen i dag, end de gjorde for 10 år siden. I gennemsnit udgjorde familiernes egenbetaling ca. 54.600 kr. i 2016.

Væksten i efterskolernes elevgruppe sker primært i andelen af elever med indkomster på det højeste indkomstrin over 865.000 kr. Mod 16% i 2014 var det i 2016 ca. 20% af eleverne, som fik grundstøtte (beløb for de højeste indkomster på skalaen). Andelen af elever i den anden ende af skalaen med indkomster under 340.000 kr. har været relativt konstant med ca. 24% i de senere år. Andelen af elever pr. indkomstrin i 2016 fremgår af figur 6.

Figuren viser efterskolernes samlede elevgruppe fordelt procentvist på elevstøtteskalaens trin i 2016. Andelen med højeste elevstøtte (indkomster under 335 t.kr.) er 24,6%, mens andelen med laveste elevstøtte (højeste indkomster over 865 t.kr.) er 19,6%. Andelen på de øvrige trin er 2-3,5%.

Foreningens forslag gik ud på at hæve den øverste indkomstgrænse fra ca. 865 t.kr. til 1,0 mio. kr. Indkomster over dette niveau ville få ca. 150 kr. mindre pr. uge i støtte i forhold til i dag. Tilsvarende ville indkomstgrænsen i bunden blive sat ned til ca. 235 t.kr. og indkomster under dette ville få ca. 100 mere pr. uge i støtte. Samlet set vil det betyde ca. 6300 kr. mindre i støtte til de øverste indkomster og 4200 kr. mere til de nederste fordelt på et helt år.

Faktaboks

Statslig elevstøtte

Elevstøtte regnes lovmæssigt for en indkomstoverførsel, der tilfalder forældrene som støtte til egenbetalingen for efterskoleophold. Derfor PL-reguleres støtten også med en anden takst end de øvrige statstilskud. Støtten er indkomstafhængig og beregnes på baggrund af husstandsindkomst med fradrag for øvrige hjemmeboende søskende.

Støttebeløbet stiger med ca. 26 kr. pr. indkomstskalastrin, fx fra 581 kr. til 607 kr. pr. uge.

Indkomstintervallerne stiger med 25.000 kr. fra 340 t.kr. i bunden til 865 t.kr. i toppen og fremskrives med 5000 kr. årligt.

Statslig elevstøtte har sin egen konto på finansloven og forbruget er samlet set steget fra 1.005 mio.kr. i 2014 til 1.080 kr. i 2017 som følge af aktivitetsstigning (PL-17). Heraf udgør ca. 33 mio. kr. taxameter til individuel supplerende elevstøtte.

I en vurdering af, om indkomstskalaen er tidssvarende, må man også kigge på indkomstudviklingen i samfundet i øvrigt, og den har været markant de senere år. Tal fra Danmarks Statistik viser, at 26% af alle familier med to forsørgere havde indkomster før skat over 1 mio.kr. i 2015 (Indkomst i alt, eks. pension og lejeværdi). Det er en fremgang på 3 procentpoint på bare to år fra 23% i 2013. I den modsatte ende af skalaen har 55% af alle enlige forsørgere med børn indkomster under 400.000 kr. om året. Enlige forsørgere udgør ca. 25% af alle familier med børn i Danmark.

Efterskolerne havde i 2016 ca. 13% af eleverne, som fik kommunal støtte til egenbetalingen, se også tema 2 om frafaldstruede elever. Disse udgør dermed halvdelen af eleverne med indkomster under 340.000 kr. Andelen af elever med kommunal støtte er markant højere på specialafterskoler for unge med særlige behov, hvor over halvdelen af eleverne typisk får støtte til egenbetalingen gennem kommunen. På almene efterskoler varierer andelen imidlertid også fra 0 til ca. 70% af elevtallet.

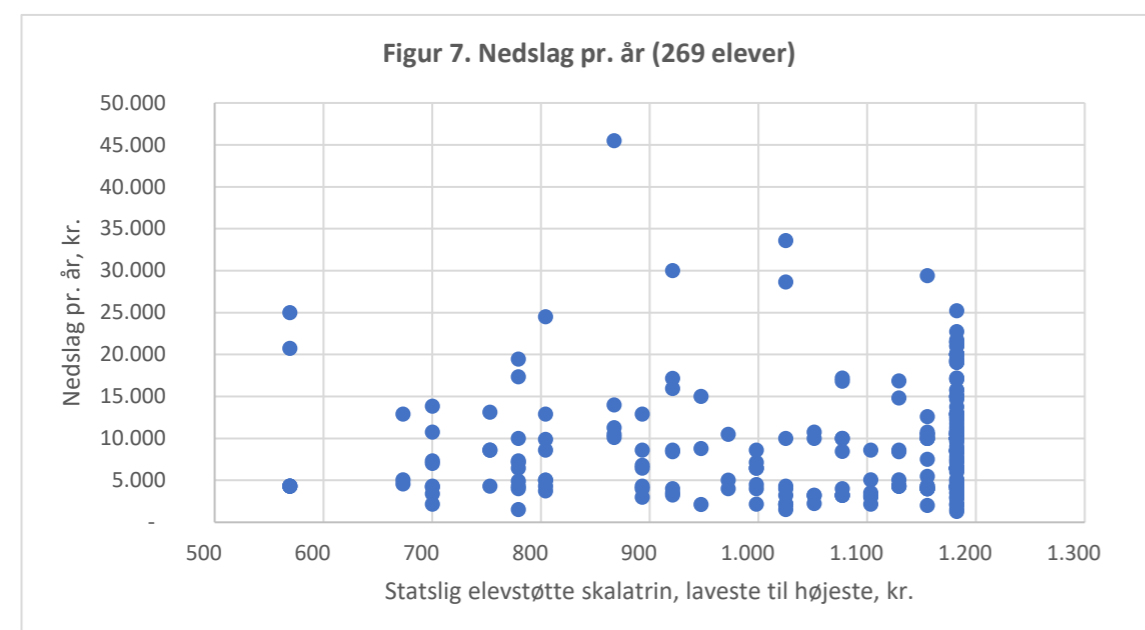
Generelle statistiske analyser viser, at efterskolens elevgruppe indkomstmæssigt ligger lidt under landsgennemsnittet i 8. klasse, på niveau med det øvrige Danmark i 9. klasse, mens 10. klasseelever ligger lidt over⁶.

Individuel supplerende elevstøtte

Puljen til individuel supplerende elevstøtte blev forøget fra ca. 5 mio.kr. om året til de nuværende ca. 33 mio.kr. i 2012. Forøgelsen blev muliggjort ved et provenu fra overgangen til husstand-sindkomst som beregningsgrundlag for tildeling af elevstøtte.

I de første år efter puljen blev forøget, havde mange skoler vanskeligt ved at finde afløb for pengene. Skoleformen har ved udgangen af 2016 således ca. 46 mio.kr. i uforbrugte midler. Udviklingen går imidlertid den rigtige vej, idet årets forbrug i 2016 stort set afspejlede årets bevilling.

Arbejdsgruppen for tilskudsrevision har gennemført en minisurvey om skolernes udmøntning af puljen til individuel supplerende elevstøtte. Mini-surveyen viser, at der er flest elever med lav indkomst, som får supplerende støtte. Men elevens indkomstgrundlag er ikke afgørende for, hvilket beløb, der tildeles den enkelte. Skolerne anvender således i stort omfang muligheden for at foretage en individuel vurdering, som netop i lovens formulering er hensigten med ordningen. Nedslag i egenbetalingen og elevens placering på elevstøtteskalaen fremgår af figur 7. Undersøgelsen omfattede 13 skoler og 269 elever.

Figuren viser, at det oftest er elever med lav husstandsindkomst, som får nedslag i egenbetalingen med midler fra individuel supplerende elevstøtte (høj elevstøtte=lav indkomst). Til gengæld synes indkomst ikke at være afgørende for nedslaget størrelse, da der er væsentlig variation på tværs af indkomstskalaen.

⁶ Moos-Bjerre, profilanalyse af efterskoleelever, for Efterskoleforeningen, 2017.

Efterskoleforeningen formulerede på baggrund af tænketanken for socialt ansvar et konkret forslag til målretning af puljen mod skoler med mange elever fra lavindkomstfamilier. Forslaget indebærer, at alle skoler fortsat vil få del i midlerne, men fordelingen sker på baggrund af deres andel af elever fra de fem nederste indkomstrin på elevstøtteskalaen. Skoler med mange elever fra lavindkomstfamilier vil derfor få relativt mere pr. årselev. I alt vil forslaget omfordele ca. 5,6 mio.kr. ud af 33 mio.kr.

I forsommeren 2017 præsenterede undervisningsministeren en ide om at konvertere puljen til en fripladstilskudsordning for efterskoler efter samme model som på de frie grundskoler. En sådan model ville alene lægge indkomst til grund for udmålingen af ekstratilskud og forudsætter desuden en central administration af ordningen. Efterskoleforeningen var derfor ikke umiddelbart positiv overfor denne model.

Dilemmaer

En række medlemmer af arbejdsgruppen mener, at elevstøtte slet ikke bør behandles i arbejdsgruppen. Argumentet bygger på, at elevstøtten lovgivningsmæssigt ikke betragtes som et tilskud, men som en overførselsindkomst, der gives til forældrene og dermed har et *fordelingspolitisk sigte*. I praksis har elevstøtten således også en mere indirekte virkning på skolens samlede tilskud og økonomi.

Prisudviklingen på efterskoler har gjort det dyrere for alle familier at finansiere et efterskoleophold. Det kræver oftest langsigtet planlægning og skarp prioritering i den enkelte familie at få råd. Et indgreb overfor pris vil imidlertid være et drastisk indgreb i skolernes frihed, som også vil påvirke det pædagogiske indhold og potentielt kan medvirke til at ensrette skolernes tilbud og forhindre nødvendig skoleudvikling.

Arbejdsgruppen anerkender, at udsatte familier i udgangspunktet har dårligere forudsætninger for at planlægge langsigtet og prioritere i økonomien. Samtidig er der i arbejdsgruppen en særlig bekymring for familier i mellemindkomstgruppen, som ikke har nogen muligheder for at søge supplerende finansiering.

Det er ikke hensigten med en eventuel omfordeling af midler på elevstøtteskalaen primært at bidrage til, at kommunerne sparer penge for de elever, hvor de bidrager til egenbetalingen.

Friheden i forvaltningen af individuel supplerende elevstøtte er en forudsætning for, at skolerne kan foretage den individuelle, konkrete vurdering, som lovgivningen lægger op til. Friheden er også en forudsætning for hurtigt at give ansøgerne svar på, om/hvordan de kommer i betragtning og for, at skolerne kan træde til med kort varsel ved akut opståede problemer. Friheden danner imidlertid også grobund for myter og rygter om uhensigtsmæssig anvendelse af midlerne mellem skoler.

Principper

Den universelle og samtidig progressive karakter i udformningen af elevstøtteskalaen er med til at understøtte foreningens målsætning om, at alle unge skal have mulighed for at vælge efterskole. Derfor bør der fortsat være et beløb til alle indkomster, også i toppen. Støtteordningen bør tillige være enkel at administrere, samt så gennemskuelig som muligt for familierne i sin udformning.

Princippet om en lovpligtig mindste egenbetaling er sundt for både skoler og familier, idet egenbetalingen er med til at tydeliggøre det frie skolevalg. Samtidig er egenbetalingen med til at understøtte familiens stillingtagen og dermed deres motivation for at støtte op om efterskoleopholdet.

Skolernes frihed i forvaltningen af individuel supplerende elevstøtte er en forudsætning for, at den individuelle konkrete vurdering kan danne grundlag for bevilling af nedslag i egenbetalingen.

Drøftede modeller

- Forslag til stræk af skalaen i top og bund. Modellen vil betyde, at indkomstgrænsen for laveste elevstøtte hæves til ca. 1 mio.kr. og det ugentlige støttebeløb nedsættes med ca. 150 kr. og hæves med ca. 100 kr. pr. uge i bunden for indkomster under 235 t.kr.
- Forslag til målretning af puljen til individuel elevstøtte til skoler med mange elever fra lavindkomstfamilier, fx de fem nederste indkomstrin. Modellen omfordeler ca. 5,6 mio.kr. ud af den samlede pulje på ca. 33 mio.kr. Alle skoler får således fortsat del i midlerne, men skoler med mange elever fra lavindkomstfamilier (fx 5 nederste indkomstrin på den aktuelle elevstøtteskala) vil få relativt mere pr. årselev.
- Model for fripladstilskud efter samme principper som frie grundskoler. Modellen indebærer en fordeling alene på baggrund af indkomstkriterier. Beregnet efter samme principper som på frie grundskoler vil modellen øge elevstøtten til de laveste indkomster med ca. 6000 kr. pr. år. Til gengæld vil der ikke være bevillingsmidler til rådighed til andre, der måtte være kommet i klemme eller hvis situation har ændret sig væsentligt siden indkomståret.

Anbefalinger

- Arbejdsgruppen anbefaler, at skalaen for statslig elevstøtte tilføres flere midler i bunden, så støtten til de laveste indkomster øges. Der er imidlertid ikke enighed om finansieringen heraf. Et flertal i gruppen anbefaler at finansiere den øgede støtte til de laveste indkomster ved at strække skalaen i toppen, mens et mindretal er uenig i denne anbefaling.
- Arbejdsgruppen anbefaler en målretning af puljen for individuel supplerende elevstøtte til skoler med mange elever fra lavindkomstfamilier, fx fra de fem nederste indkomstrin. Modellen medfører, at alle skoler stadig vil få del i midlerne, men skoler med mange elever fra lavindkomstfamilier vil få relativt mest.

Medlemmer af arbejdsgruppen

Navn	Skole	Stilling	Skoletype	Region	Note
Anne Fabiansen (formand)	Tølløse Slots Efterskole	Forstander	almen	Sjælland	
Bjarne Bundsgaard Nielsen	Askov Højskole og Efterskole	Forretningsfører	almen	Syd- og Sønderjyske	
Christian Høegh-Andersen	Gunslevholm Idrætsefterskole	Bestyrelsesformand	almen	Sjælland	Ikke deltaget i møde nr. 4-5
Helle Vibæk Frederiksen	Faaborgegnens	Forretningsfører	almen	Fyn	
Jakob Bavnhøj	Østerskov Efterskole	Viceforstander	almen	Nordjylland	
Jens Brusgaard	Eriksminde	Bestyrelsesformand	almen	Midt- og Østjylland	
Karsten Madsen	Blidstrup Efterskole	Forstander	almen	Nordjylland	
Lars Mortensen	Vandel Efterskole	Forstander	almen	Syd- og Sønderjyske	
Mads Granlien	Smededal	Forstander	almen	Sjælland	
Morten Gregers Christensen	St. Andst	Viceforstander	Ordblinde	Syd- og Sønderjyske	Kun deltaget i møde nr. 1
Niels Villadsen	Lyngs Idrætsefterskole	Bestyrelsesmedlem	almen	Midt- og Vestjyske	
Olav Storm	Ranum	Forstander	almen	Nordjylland	Ikke deltaget i møde nr. 4-5
Ole Sørensen	Ågård Efterskole	Forstander	almen	Efterskolerne i Sydøstjylland	
Ole Vind	Flemming Efterskole	Forstander	almen	Efterskolerne i Sydøstjylland	
Rasmus Agergaard Pedersen	Midtsjællands Efterskole	Viceforstander	almen	Sjælland	
Thomas Buch	Ulbølle	Forstander	Særlige behov	Fyn	
Torben Vind Rasmussen (best.)	Ryslinge Efterskole	Forstander	almen	Fyn	
Troels Aamand	Bjergsnæs	Forstander	almen	Midt- og Østjylland	
Sekretariat for arbejdsgruppen					
Bjarne Lundager Jensen	Efterskoleforeningen	Direktør			
Ole Bjerring	Efterskoleforeningen	Konsulent			
Mette Hjort-Madsen	Efterskoleforeningen	Konsulent			

